

Drentse naamkundige ir. Mantingh:

'Groningen' ontleend aan familienaam

Van een onzer verslaggevers

ASSEN — Ir. A.J. Mantingh uit Dwingeloo, die vorige maand zijn trilogie 'Ontstaan en oorsprong van namen' uitbracht, is ook in de naamsgeschiedenis van Groningen gedoken. "Die naam is ontleend aan een familie Gro(e)ninge." Dat de naam afkomstig zou zijn van Gronebeke (een zijstroom van de Hunze) wijst hij van de hand. Dit wordt beweerd door dr. J. de Vries in zijn Woordenboek der Noord- en Zuidnederlandse plaatsnamen, "Er zijn zoveel Groningens en die liggen niet aan een zijriviertje van de Hunze."

Mantingh is niet de eerste die over de herkomst van de naam Groningen filosofeert. In de vorige eeuwen is dat al vaker gebeurd. Teenstra kwam ooit met het fabeltje dat een afstammeling van Friso in 129 voor Christus Grunenborg zou hebben gesticht en Diest Lorgion verwijst naar Tacitus die het over de 'Gruinen' heeft. Niemand kan volgens Mantingh echter om het feit heen dat in de giftbrief van Hendrik III (21 mei 1040) wordt gesproken over de 'villa Cruoninga', dat in het Groningse jubileumboek wordt vertaald als: hof in het dorp Groningen. In dat boek wordt Groningen het meest geslaagde Drentse dorp genoemd.

■ Drentse naamkundige ir. A.J. Mantingh: "De naam Groningen is ontleend aan een familie Gro(e)ninge."

© Jacob Melissen

De Groningse dichter Quantijn Sabius heeft Groningen ooit bezongen als: 'Uw naam is Groeningen...', daarin ook verwijzend naar de groene baan in het wapen. Mantingh verklaart de naam als: groene inge = groene weide. Feith benadert hem met de verklaring van: huis op de groene vlakte. Volgens hem is Cruon oud-Duits voor groen en is inge gelijk aan vlakte.

Mantingh is van oordeel dat

voor de verklaring van de betekenis van de naam Groningen die betekenis in een wijder perspectief moet worden gezien. "Er komen namelijk veel meer Groningens voor dan alleen die in de provincie Groningen." Hij heeft een aantal voorbeelden: bij Boxmeer en West-Vlaanderen als Groeningen, in Duitsland bij Halberstadt en Crailsheim als Gröningen en in Zweden als Grönningen.

Volgens De Vries is de naam Groeningen afgeleid van de persoonsnaam Grono. Mantingh stelt dat de naam Grono in tal van familienamen voorkomt. In Drenthe vóór 1450 is de naam Groeninghe al bekend, tussen 1500 en 1800 geschreven als Groninge. In Friesland is de familienaam Groninga en Groeninga bekend, in Salland de familienaam Groenink; bij Nijmegen komt de naam Gröning voor. De uitgang -ing betekent in Mantinghs boek: behorende bij, zoon van.

In zijn namenboek heeft Mantingh aangetoond dat de duizenden ing-namen in het Westgermaanse gebied bijna zonder uitzondering zijn afgeleid van een voornaam. Hij geeft aan dat de oude voornaam Grono terug te vinden is in de familienamen Groneman, Groenema en in die van Groen. Volgens Mantingh betekent Grono de jeugdige. "De voornaam Grono/Groen kwam niet alleen in Friesland voor, maar ook in de andere gebieden van West-Europa.

De Drentse oorsprong van de naam Groningen vindt Mantingh ook terug in de Quedam Narracio (dat de slag bij Ane verhaalt). "Daarin wordt Groningen als Groninge en Groninghe geschreven, dus met de uitgangen van Drentse familienamen."